

TARTU ÜLICOOLI RAAMATUKOGU

Fond 178

EESTI TEADUSLIK INSTITUUT

Inventariniimistu

1951-1978

Sissejuhatus

1944. aasta sügisel põgenes Eestist nõukogude okupatsiooni kartusel Rootsi umbes 300 teaduskraadi omavat isikut, nende seas poolsada peamiselt Tartu Ülikooliga seotud õppejõudu. Suuremal osal teadlastel olid väljavaated oma teadustöö jätkamiseks väikesed, eriti humanitaarteaduste alal. Rootsi võimud võimaldasid vaid arhiivitööd, mis aitas lihtsalt "ära elada". Igaüks otsis ikkagi võimalusi oma teadustöö jätkamiseks ja suur oli ka vajadus leida omavahelise koostöö vorme. Eesti teadlaste organisatsiooni loomise mõtte algatajate eeltöö viis Eesti Teadusliku Seltsi Rootsis (ETSR) asutamiseni 15. veebruaril 1945 Stockholmis. Rahvusteaduste õpetamist selts oma ülesandeks ei seadnud ja 1951. a. asutasidki eesti teadlased sel eesmärgil ETSR-i juurde Eesti Rahvuslike ja Kodumaiste Teaduste Instituudi. Instituut eraldus 1953. a. ja sai iseseisvaks uurimis- ja õppeasutuseks nimetusega Eesti Teaduslik Instituut (ETI). Instituudi rajamisel tegi suure töö Richard Indreko, kes juhtis instituuti aastani 1961, pärast tema surma oli aastatel 1962-1984 juhatajaks Gustav Ränk.

Instituudi uurimis- ja õppealadeks olid Eesti maad, rahvast ja kultuuri käsitlevad teadused. Õppejõududena, keda oli algul üle 20, asusid tööle endised Tartu Ülikooli professorid ja teised õppeülesandetahtjad. Koos eelnimetatud juhatajatega on töötanud professorid Andrus Saareste, Johannes Aavik, Armin Tuulse, Evald Blumfeldt jt., aga ka juba mitmed paguluses pealekasvanud noored eesti soost teadlased. Instituut alustas loengutega 1952. a. veebruaris, õppetöö toimus filosoofia- ja õigusteaduskonnas ja seda Tartu Ülikooli endiste õppekavade alusel. Õppetöö hõlbustamiseks anti 1954-1961 välja õpperaamatute ning konspektide sarja, milles ilmus viis väljaannet õigusteaduste alalt Paul Poomilt, Artur Mägilt; Ilmar Arensilt ja Thimotheus Grünthalilt.

Peale R. Indreko tegevuse lõppemist instituudi õppetegevus mõnevõrra soikus ning tähtsamaks tegevusalaks kujunes eesti pagulasteadlaste biograafiate ja bibliograafiate koostamine ja väljaandmine. Nii avaldati sarjas *Folia Bibliographica* aastatel 1965-1990 kaheksa erialabibliograafiat, mis hõlmas eesti teadlaste töid etnoloogia, ajaloo, arheoloogia, filoloogia, psühholoogia, pedagoogika, filosoofia jm aladelt. 1984. a. ilmus psühholoogiaprofessor Theodor Künnapase toimetatud väärtuslik teatmeteos *Eesti teadlased väljaspool kodumaad*, mis koondab ülemaailmselt andmeid 578 eesti päritolu teadlase kohta.

Eesti Teadusliku Instituudi tegevus lõppes 1990. a-te algul "tegijate puudusel", nagu nendib mitmeid aastaid ETSR-i tegevust Stockholmis juhtinud Ivar Paljak.

Eesti Teadusliku Instituudi arhiivimaterjalid saabusid Tartu Ülikooli Raamatukogusse koos 1995. a. üleantud Eesti Teadusliku Seltsi Rootsis arhiiviga. Selle korraldamisel Eesti Teadusliku Instituudi materjalid eraldati ja arhiveeriti iseseisva arhiivifondina, mis kajastab instituudi tegevust peamiselt 1950. aastatel. Säilinud on asutuse põhikiri ja selle algkavandid, instituudi kirjavahetus, teated, üleskutsed, koosolekute kutsed jm asjaajamis-paberid, loengute ja seminaride kavad, loengukuulajate nimestikud ning mõningad ETI kollektiivi grupifotod.

Kasutatud allikad:

1. Eesti Teaduslik Instituut. Põhikiri. 1953. - TÜR, F 178, s. 1.

2. Valmas, Anne. Eestlaste kirjastustegevus välismaal 1944-2000. Tallinn, 2003. I osa. Lk. 77-78; II osa, Raamatukataloog. Lk. 65.
3. Paljak, Ivar. Eesti Teaduslik Selts Rootsis // Eesti Päevaleht, 8. aug. 2002.

SISUKORD

I	Eesti Teadusliku Instituudi ja Eesti Teadusliku Instituudi üliõpilaskonna põhikirjad. Toetajaliikmete kodukord jm	1
II	Eelarved, aruanded. Artiklid ja ettekanded tegevuse kohta	1
III	Kirjavahetus, kutsed	2
IV	Õppetöö	3
V	Fotod	4

**I Eesti Teadusliku Instituudi ja Eesti Teadusliku Instituudi
üliõpilaskonna põhikirjad. Toetajaliikmete kodukord jm**

- 1 Eesti Teaduslik Instituut. Stockholm.
Põhikiri: algkavandid ettepanekute ja parandustega, lõppvariant,
tõlked rootsi ja inglise keelde. Masina- ja käsikirjas.
1953
128 l.
- 2 Eesti Teadusliku Instituudi üliõpilaskond. Stockholm.
Põhikiri, kutsed koosolekutele, ringkiri jm üliõpilaskonnaga seotu.
Masinakirjas.
1957
9 l.
- 3 Eesti Teaduslik Instituut. Stockholm.
Toetajaliikmete kodukord, toetajaliikmete nimestikud, üleskutsed tegevuse
toetamiseks jm. Masina- ja käsikirjas.
1952-1962
17 l.
- 4 Eesti Teaduslik Instituut. Stockholm.
Toetajaliikmete registreerimislehed, instituudi tänukirjad.
1952-1961
1 kaust, originaalkiirköites.

**II Eelarved, aruanded.
Artiklid ja ettekanded tegevuse kohta**

- 5 Eesti Teaduslik Instituut. Stockholm.
Eelarved ja kassaaruanded. Masinakirjas.
1952-1978
53 l.
- 6 Eesti Teaduslik Instituut. Stockholm.
Tegevusaruanded. Masinakirjas.
1952-1959
24 l.
- 7 Indreko, Richard (1900-1961), arheoloog, ETI juhataja 1951-1961
Kirjutised ja ettekanded Eesti Teadusliku Instituudi tegevuse kohta.
Masina- ja käsikirjas, trükised.
108 l.
Eesti, rootsi, ingl. k.

Säiliku nr.	Kirje
8	<p>Artiklid ja teated ajalehtedes Eesti Teadusliku Instituudi tegevuse kohta, artiklite nimestikud. Ajalehelõigendid, masina- ja käsikirjas. 1952-1958, 1974-1976 74 l. Eesti ja rootsi k.</p>

III Kirjavahetus, kutsed

- 9 Eesti Teaduslik Instituut. Stockholm.
Väljasaadetud kirjad, teated, üleskutsed, koosolekute kutsed jm asjaajamispaaberid. Masina- ja käsikirjas.
1951-1956
210 l.
Eesti ja rootsi k.
Kiirköitekaust asjaajamisel pealkirjastatud: Väljasaadetud kirjad.
- 10 Eesti Teaduslik Instituut. Stockholm.
Sissetulnud kirjad. Masina- ja käsikirjas.
1951-1956
207 l.
Valdavalt eesti k.
- 11 Eesti Teaduslik Instituut. Stockholm.
Kirjavahetus, teated, koosolekute kutsed jm asjaajamispaaberid. Masina- ja käsikirjas.
1957-1959
1 kaust
Valdavalt eesti k.
Dokumendid originaalkiirköites laekumise järjekorras hilisemast varasemani.
- 12 Eesti Teaduslik Instituut. Stockholm.
Kirjavahetus välismaa asutustega. Masina- ja käsikirjas.
1952-1959
231 l.
Rootsi, ingl., saksa , eesti k.
Kiirköitekaust asjaajamisel pealkirjastatud: Asjaajamine muulastega.
- 13 Eesti Teaduslik Instituut. Stockholm.
Üldkogu, juhatuse ja revisjonikomisjoni koosolekute kutsed. Masinakirjas.
1962-1970
12 l.

IV Õppetöö

- 14 Eesti Teaduslik Instituut. Stockholm.
Õppekavad ja eksaminõuded. Masina- ja käsikirjas.
1951-1954
26 l.
- 15 Eesti Teaduslik Instituut. Stockholm.
Loengute ja seminaride kavad. Masina- ja käsikirjas.
1952-1968
86 l.
L. 9-11, 14, 85, 86: 1953./54., 1954./55., 1963., 1968. õ.-a. koosseis.
- 16 [Indreko, Richard]
Eksami nõudmiste kavad Eesti ja naabermaade muinasteaduses.
Dokumendi lõppvariant, mustand, töömärkmed. Masina- ja käsikirjas.
[Peale 1955]
62 l.
- 17 Eesti Teaduslik Instituut. Stockholm.
Filosoofiateaduskonna eesti rahvuslike ainete kursustele registreerimise
avaldused. Masina- ja käsikirjas.
29. nov. 1951-29. jaan. 1952; 8. veebr. 1954-6. mai 1954
68 l.
- 18 Eesti Teaduslik Instituut. Stockholm.
Filosoofiateaduskonna loengutest osavõtjate registreerimislehed ja
õppejõudude aruanded. Masina- ja käsikirjas.
1952-1960
117 l.
- 19 Eesti Teaduslik Instituut. Stockholm.
Loengutest osavõtjate nimestikud. Masina- ja käsikirjas.
1952-1961
68 l.
- 20 Eesti Teadusliku Instituudi õpinguteraamat. Trükis.
[1950. a-d]
8 l.

V Fotod

- 21 Eesti Teadusliku Instituudi grupifotod.
I. d. [1950. a-d] ja 1955
4 fotot

VI Hiljem juurde lisatud materjalid

- 22 Eesti Teaduslik Instituut. Stockholm.
Kirjavahetus, püsivad tellimused jm asjaajamispaberid. Masina- ja käsikirjas
1975-1983
1 kaust, originaalkiirköites
Kirjutatud käsitsi ja masinakirjas
Valdavalt eesti keeles

Selles inventarinimistus on 21 (kaksikümmend üks) järjest nummerdatud säilikut.
Fondi korraldas ja nimistu koostas raamatukoguhoidja Tatjana Šahhovskaja.

Tartus, 13. novembril 2005. a.

20. juunil 2013 juurde lisatud s. 22.